REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
***Brașov*, piața mare *nr. 30*.**
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 262. Brașov, Vinerĭ 29 Noemvrie (12 Decemvrie). 1902.

Aniversarea luărei Plevnei.

„...Fie ca sĕ se împlinéscă speranța vitézului domnitor al fraților noștri, și din ruinele sângeróse ale Plevneĭ sĕ rĕsară mult dorita pace, sĕ se reînalțe independența României recunoscută de întréga Europă!“

Cu acéstă urare diarul nostru a încheiat articolul, prin care, a treia di după victoria de la Plevna, a vestit Românilor dintre Tisa și Carpațĭ, că cetatea otomană a cădut și că eroicul Osman-pașa, leul de la Plevna, s'a predat cu oștirea sa trupelor române învingĕtóre, care au luat cu asalt treĭ redute la Opanez, au făcut miĭ de prisonierĭ turcĭ, carĭ au defilat cu numĕróse tunurĭ înaintea domnitoruluĭ Românieĭ, comandantul armatelor reunite ruso-române concentrate înaintea Plevneĭ.

Cine ar puté descrie bucuria, cu care a fost primită acéstă veste de toțĭ Româniĭ!

Astădĭ în 28 Noemvrie st. v. 1902 se împlinesc douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ de la acéstă strălucită victorie, care a decis sórtea rĕsboiuluĭ acoperind cu glorie neperitóre stindardele armateĭ române și pe marele eĭ căpitan, învingĕtorul de la Plevna.

Speranțele Domnitoruluĭ nu numaĭ că s'au împlinit, nu numaĭ că România și-a câștigat independența și regalitatea, dér, din țéră vasală ce era, ea a ajuns a fi adĭ binevĕdută și respectată și a juca un rol de frunte în concertul statelor din rĕsăritul Europeĭ.

Astădĭ sunt întrunițĭ în jurul M. S. Regeluĭ Carol toțĭ generaliĭ, oficeriĭ superiorĭ, șefiĭ de corp, carĭ au luat parte la campania de la 1877. Este amintirea cea mare a victorieĭ de la Plevna, care i-a adunat la un loc.

Eroiĭ dela 1877, rĕmașĭ în viĕță, se vor revedé și vor aduce prinosul omagiilor și admirațiuneĭ lor Regeluĭ, care i-a condus la victorie.

Va fi un moment sĕrbătoresc acesta. El va încununa serbările aniversare ale rĕsboiuluĭ pentru independență.

In timpul de adĭ când întréga Europă este armată din crescet până 'n tălpĭ, când nu se scie de adĭ pe mâne ce póte sĕ se întémple ca pacea cea atât de mult proclamată și păzită de ceĭ puternicĭ, sĕ fie de-odată sdruncinată și turburată, este o condiție de esistență pentru România ca armata eĭ sĕ fie în totdéuna la înălțimea chiemăriĭ sale.

Acest înțeles il au și cuvintele, pe carĭ Regele Carol le-a pronunțat în rĕspunsul, ce l'a dat generaluluĭ, care i-a oferit darul infanterieĭ române, dicênd:

„Sunt convins, că faptele rĕsboinice din trecut vor fi de-a pururea un puternic îndemn pentru viitor, și că armata nu va uita niciodată marea epocă când s'a redeșteptat acum 25 de anĭ vitejia strămoșéscă“.

Așa este — lucru îngrijitor, dér neîncunjurabil—astădĭ independența, libertatea, cultura ba chiar esistența națiuneĭ române trebue sĕ fie scutită și apĕrată de óstea rĕsboinicilor sĕĭ și decĭ cu cât acésta va fi maĭ tare și maĭ vitéză, cu atât garanția viitoruluĭ va fi maĭ puternică.

Aceleașĭ dorințe și urărĭ pentru prosperarea și întărirea regatuluĭ român, ce le-am nutrit înainte c'un pătrar de véc, le avem și adĭ, când se deschide pentru frațiĭ noștri din țéra vecină un nou period de înaintare și de înflorire.

Dieta ungară a continuat în ședința de la 9 Decemvrie desbaterea asupra indemnitățiĭ. S'au ținut éră și discursurĭ obstrucționiste din partea kossuthiștilor Hellebronth, Molnar Jenő, Malatinszky și Lukacs. — *Hellebronth* a dis între altele că „agitatoriĭ naționaliștĭ nu numaĭ în provincie, ci și în cameră vorbesc adĭ despre politica de naționalitate“. *Malatinszky* a dis, că „guvernul e slab, lipsit de energie și incapabil față cu naționalitățile“. *Lukacs* Gyula a întrebat, că pentru-ce nu pot demniĭ de pe băncile liberale sĕ promoveze aspirațiile naționale? Apoĭ și-a rĕspuns însușĭ: „Nisuințele lor patriotice și naționale se isbesc de-o pétră care se află în Viena, de tendențele uneĭ familiĭ despre care s'a scris. că vécurĭ de arêndul n'a învĕțat nimic, n'a uitat nimic“.

Presidentul protestéză și spune, că nu póte fi trasă în discuțiune dinastia.

Uray: Mâne vom face acésta mult maĭ bine...

„Esti Ujság“ scrie, că obstrucția nu se face în contra indemnitățiĭ, ci în potriva proiectelor militare, pe carĭ guvernul are de gând sĕ le pună la ordinea dileĭ încă anul acesta. Se svonesce, că partidul independist ar ceda, decă guvernul n'ar pune anul acesta în desbatere proiectele amintite. Coloman Szell însĕ nu e învoit cu acésta și n'a făcut kossuthiștilor nicĭ o promisiune.

La finea ședințeĭ s'a primit propunerea ministruluĭ president, ca pe timpul cât se maĭ desbate asupra indemnitățiĭ, ședințele sĕ dureza până la órele 3 d. a.

Condolența cameriĭ române și „Budapesti Napló“. „*Budapesti Napló*“, organ guvernamental, scrie următórele:

„Parlamentul român a aflat de bine, ca sĕ asigureze de simpatiile sale familia cernită a aceluia, care a ședut un an și jumĕtate în închisóre pentru atacul îndreptat de el contra ideiĭ de stat maghiar. Acéstă condolență demonstrativă a parlamentuluĭ Românieĭ arată, că bărbațiĭ politicĭ aĭ Românieĭ li-ar plăcé sĕ facă din nou actuală acea cestiune aventuriósă, care și luĭ Rațiu i-a adus în urmă numaĭ desamăgirĭ amare“.

Acțiunea koșuthiștilor. Partidul independist și 48-ist a ținut alaltăerĭ o conferență sub conducerea luĭ Francisc Kossuth. S'a raportat despre meetingurile poporale ținute la Mezötur și Șopron pentru teritoriul vamal separat și contra proiectelor militare. Conferența s'a ocupat apoĭ cu *situația politică*, pe care o consideră *estraordinar de gravă*, de óre ce guvernul nu vrea sĕ dee lămurĭ cu privire la modul în care are de gând sĕ resolve cestiunile pactuluĭ, și afară de acésta guvernul a presentat proiecte de legĭ, carĭ pun sarcinĭ insuportabile asupra țĕrĭ. Partidul constată, că prin desbaterea lungă asupra indemnitățiĭ i-a succes sĕ dobêndéscă atâta cel puțin, ca proiectele militare sĕ nu pótă fi desbătute anul acesta. Acțiunea luĭ însĕ nu se va mărgini la atâta. A hotărît ca sĕ continue desbaterea asupra indemnitățiĭ, ér după încheierea desbateriĭ generale, Francisc Kossuth sĕ propună modificarea proiectuluĭ.

Bartha Miklos combate în „Magyarország“ tactica kossuthiștilor și dice, că acéstă risipă de vorbe mână apa pe móra Austriacilor, carĭ se bucură, că nicĭ dieta ungurescă nu e capabilă de muncă.

Cestiunea limbeĭ în Boemia. Din *Praga* se vestesce, că comitetul esecutiv al partiduluĭ Cehilor tinerĭ a ținut dilele trecute o conferență, în care *Pacak*, presidentul clubuluĭ parlamentar al partiduluĭ, a raportat asupra situațiuneĭ și asupra propunerilor Germanilor din Boemia privitóre la relațiile de limbă. Urmă o discusiune, care a durat 2 óre și în care s'a accentuat armonia ce domnesce în partid

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din Bucurescĭ.

— 28 Noemvrie st. n.

Maĭ dilele trecute s'a pornit un vifor, cum de mult nu s'a maĭ vĕdut. A fost destul o nópte, ca troenele de zăpadă sĕ se așede de-a curmezișul drumurilor, circulația tramvaielor sĕ se opréscă și săniile se ia locul trăsurilor. Zurgălaiĭ clincoteau veselĭ în atmosfera greóe și 'țĭ dădeau sensația, că rĕtăcescĭ pe un pustiu fără margini.

Pe stradă șuera viscolul ca la el acasă. Trebuia sĕ mergĭ cu ochiĭ închișĭ de témă sĕ nu te orbéscă zăpada, pe care o aducea vêntul din tóte părțile. Ómeniĭ se isbiau uniĭ de alțiĭ, cădeau, își cereau scuse și nimenĭ nu se supĕra. Impresia erneĭ, venită așa pe neașteptate, pe mulțĭ i-a înveselit, ba am vĕdut pe unul tăvălindu-se într'o grămadă de zăpadă, ne maĭ sciind ce sĕ facă de bucurie.

E cunoscut de altfel ce schimbare, ce atmosfer[illegible] aduce venirea unuĭ anotimp în suf[illegible]omuluĭ.

Teatru.

Aicĭ e o zăpăcélă așa de mare, încât cea maĭ limpede minte decă s'ar încerca sĕ limpezéscă situația, fatal ar trebui sĕ se molipséscă de confusia ce domnesce cu atâta încăpățînare. Vorbim de Teatrul Național, teatrul în care se jócă de tóte. Ce sĕ facă? E singurul teatru românesc în Capitală și de voe, de nevoe, și maĭ cu sémă de nevoe trebue sĕ satisfacă tóte clasele. Din tóte genurile ce se jócă aicĭ, opereta a luat sceptrul în mână și s'a urcat pe tronul de aur. „Vagabonziĭ“, „Voevodul Țiganilor“ și „Păpușa“ țin de present afișele și viața Teatruluĭ Național. Se vede — după cum susțin uniĭ — că acest gen ușor și amusant se potrivesce maĭ mult cu sufletul românesc, îi e maĭ familiar, și ascultat cu maĭ mare tragere de inimă. Dovadă evidentă e ce se întêmplă cu opereta „Vagabonziĭ“, care a ajuns în serie numĕrul de dece representațiunĭ și tótă sala a fost plină. Se speră, că seria aceste ĭ piese se va continua.

In timpul acesta comedia de-abia o maĭ duce, drama se sbate de mórte și tragedia a murit. De altfel se scia de mult, că tragedia clasică nu numaĭ că nu póte fi gustată de publicul românesc, dér nu-șĭ dă nicĭ silința sĕ-o pricépă, ca sĕ-ĭ pótă gusta frumsețea cel puțin cu ajutorul rațiuniĭ, decă nu direct prin sensurĭ. Ajungĭ sĕ credĭ, când vedĭ câte-odată la representarea uneĭ tragediĭ lume multă în sală, că a venit maĭ mult de curiositate, și în adevĕr, când se dă a doua-óră aceeașĭ piesă, nu-ĭ maĭ prindĭ pe ceĭ carĭ au vĕdu-t'o odată.

Când a venit în țéră celebra artistă A. Bârsescu, lumea năvălia nebună la teatru, dér venia maĭ mult s'o vadă pe ea personal, decât pe interpreta genială a capo-d'operilor poeților marĭ. Entusiasmul ce se stîrnise atuncia, și de care noĭ Româniĭ am fost mândrĭ, n'a fost un entusiasm sincer, ci pur și simplu o curiositate juvenilă, de-a vedé pe Agatha Bârsescu, aia despre care se dice, că e așa și așa... Și ca dovadă puternică pentru sprijinirea celor spuse, e realitatea întêmplărilor de la teatru din timpul present. Cine maĭ vine astădĭ sĕ vadă pe Bârsésca în neperitórele eĭ creațiĭ? Jócă maĭ totdéuna cu sala gólă spre mirarea unora și spre nemulțumirea sufletéscă a artisteĭ, care conscie că-ĭ născută în lumea asta ca sĕ fie ascultată, doresce sĕ fie ascultată de lume, înțelésă și iubită.

Nu-l silĭ pe publicul bucurescean sĕ simtă serios și sĕ cugete, sĕ nu-l maĭ prindĭ pe la teatru, dă-ĭ însĕ farse și operete ca sĕ-l gîdile, sĕ-l amuseze. Astea sunt mâncările luĭ pe predilecție.

D-șóra Bârsescu va pleca la sfîrșitul aceste ĭ lunĭ din Bucurescĭ și va face un turneu mare prin Moldova și prin vre-o câte-va orașe ale Munteniei. Se va înapoia în Februarie éră și la Teatrul Național.

Serata Ligeĭ de la Ateneu.

Liga culturală și-a propus sĕ dea în fie-care lună câte-o serată artistică în sala Ateneuluĭ. Prima s'a ținut în una din serile trecute. A fost începută cu cântarea imnuluĭ regal de către eleviĭ șcóleĭ Nifon. Apoĭ d-l P. Grădișteanu a ținut un frumos cuvênt de deschidere, pe care l'a încheiat așa: „Vom deschide tóte seratele nóstre cu imnul regal, pentru-că Maj. Sa Regele Carol e cel maĭ mare Român, pe care îl are românismul“.

A urmat apoĭ conferența d-luĭ Dr. G. Popovicĭ, care într'un stil de-o frumsețe literară ireproșabilă a vorbit despre Bucovina și slavisarea eĭ.*)

*) Un resumat din interesanta conferență a d-luĭ G. Popovicĭ am publicat'o în foiletonul „Gazeteĭ“ de la 11 Decemvrie n. — Red.

cu privire la situația politică și relativ la elaboratul deputaților germanĭ. In fine s'a primit părerea comitetului parlamentar, după care propunerile cuprinse în elaboratul din cestiune *se resping*. Tóte hotărîrile s'au adus cu unanimitate.

Organul lui Banffy și Românii. „M. Szó" are o rubrică permanentă, în care se ocupă cu naționalitățile. In ultimul sĕu numĕr are un articol, în care atacă vehement gimnasiile românescĭ, pentru-că, ḑice el, nu se cultivă limba și sentimentele maghiare, așa cum ar dori ei. Un alt articol, în care vorbind despre mórtea „agitatorului și maghiarofagului" Rațiu ḑice, că la înmormêntarea lui a pontificat „a leg-ma-gyar-gyü-lö-löbb oláh érsek", (audĭ acolo!!) și în fine într'un al treilea articol întitulat: „Daianu ur pályafutása" aiuréză despra pretinsele încercărĭ ale protopopului din Clușiŭ de a strica „buna armonie" dintre Românĭ și Maghiarĭ, ce nicĭ n'a esistat. — Cine va lua în serios asemenĭ espectorărĭ ale șovinismului descreerat. De sigur că cu ele numai servicii bune nu fac cei de la fóia numită stăpânului lor Desideriu Banffy.

Aniversarea luărei Plevnei.

Adĭ Joi 28 Noemvrie v., a 25-a aniversare a luărei Plevnei, se va ține în Bucurescĭ o mare serbare militară, după următorul program:

La 11 a. m. se oficiéză un serviciu divin la biserica Sf. George, în presența suveranului și a principelui Ferdinand. Asistă și ofițerii din garnisónă în activitate și în reservă, și delegații trupelor de infanterie din tóte corpurile de armată.

Onorurile militare vor fi date de: două baterii din fie-care reg. de artilerie, cu garnisóna în capitală, două escadróne de cavalerie, carĭ vor defila pe jos, două compănii din reg. de infanterie și școla militară.

*

La órele 2 p. m. M. S. Regele primesce la palat o comisie de 3 generalĭ, representând delegația specială a ofițerilor de infanterie din cele patru corpurĭ de armată.

La órele 6 și 45 va avé loc la palat un mare banchet militar sub președința M. S. Regelui.

La órele 9 séra va fi la Teatrul Național o mare representație de gală. Se va representa „Peneș Curcanul" de d-nii V. Leonescu și Dutescu, se va recita poesia lui Alexandri cu același titlu.

*

Marțĭ la órele 2 p. m., M. S. Regele a primit o delegațiune de ofițerĭ de infanterie, care i-a oferit din partea armei lor, cu ocasia aniversării a 25-a a victoriei de la Plevna un bronz representând pe un soclu un dorobanț, ér în basrelief trecerea Dunărei și luptele de la Gr vița și Smârdan.

Delegațiunea se compunea din generalul Iarca, comandant de corp de armată, generalul Tătărăscu, comandant de divizie, general Anghelescu, comandant de brigadă, și din câte un colonel, l-t.-colonel maior, căpitan, locotenent și sublocotenent de fie-care corp de armată.

Delegațiunea din partea diviziei din Dobrogea se compunea dintr'un locot.-colonel, maior, căpitan, locotenent și sublocotenent.

D-l general *Iarca*, luând cuvêntul în numele ofițerilor, se esprimă ast-fel:

Maiestate,

Infanteria recunoscĕtóre Maiestății Vóstre pentru tot binele ce a făcut armatei și pentru gloria neperitóre ce i-a dat, îndrăsnesce sĕ ofere Maiestății Vóstre acest dar, în semn de dragoste, de devotament și de recunoscință, ce păstréză Maj. Vóstre și întregei familii regale.

M. S. regele *Carol* rĕspunse în modul următor:

„Primesc cu vie mulțumire acest frumos dar, ca o nouă dovadă a credinței armatei și ca o scumpă amintire a rĕsboiului, în care infanteria a avut un rol așa de însemnat. Mĕ bucur, că a-țĭ ales tocmai chipul unui Dorobanț, care a câștigat în campania nóstră o adevĕrată popularitate. Regimentele de infanterie și batalióne le de vînătorĭ pot privi cu mândrie pe camaradii lor, carĭ au cules la Grivița, Plevna, Rahova și Smârdan laurĭ neperitorĭ. Acolo trupele pedestre au întemeiat renumele lor; trofeele, cucerite pe câmpurile de bătălie, mărturisesc cu ce avênt au luptat și cu ce vitejie au înfruntat tóte primejdiile. Sunt convins, că faptele rĕsboinice din trecut vor fi de a pururea un puternic îndemn pentru viitor, și că armata nu va uita nicĭ odată marea epocă când s'a redeșteptat acuma 25 anĭ vitejia strămoșéscă. Mulțumesc pentru cuvintele călduróse cu carĭ îmĭ oferițĭ acest frumos dar, împodobit cu episode ale rĕsboiului și care are un preț deosebit pentru mine".

Amnestie regală.

M. S. regele Carol, cu ocasia aniversărei de adĭ și în urma raportului ce i-a adresat d-l ministru de rĕsboiŭ a amnestiat și a grațiat pe toțĭ carĭ s'au sustras de la îndatoririle militare.

Ĕtă și cuprinsul articolelor din decret:

Art. 1. Desertorii și nesupușii ale căror clase sunt în gloate și miliții se amnestiază pe ḑiua de 28 Noemvrie 1902. Ei se pot întórce la căminele lor, trecêndu-se în elementul clasei corĕspunḑĕtóre.

Art. 2. Desertorii și nesupușii ale căror clase sunt în reservă, congedii sĕu sub arme, se amnestiéză pe ḑiua de 28 Nov. 1902. Ei sunt datorĭ a-se presenta la corpurile și serviciile lor pentru a și îndeplini obligațiunile militare potrivit legei, trecêndu-se apoi în elementul clasei lor.

Art. 3. Condamnații pentru delictul de desertare simplă sĕu nesupunere la legea de recrutare se grațiéză pe ḑiua de 28 Noemvrie 1902. Ei vor fi trimișĭ corpurilor și serviciilor cărora aparțin pentru a-șĭ îndeplini obligațiunile militare potrivit legei.

Art. 4. Amnestiații de sub art. 2 și grațiații de sub art. 3 sunt datorĭ a-se presenta la corpurile și serviciile din carĭ fac parte până la 31 Martie 1903.

Interḑicerea limbei românescĭ la un congres.

Duminecă, în 7 Decemvrie și Lunĭ în 8 Otomvrie s'a ținut în Timișóra congresul IV. al social-democraților din Ungaria de sud. Au participat mai multe sute de persóne, industriașĭ și țĕranĭ, de la orașe și de prin sate. La acest congres participanții s'au jeluit, că situația este insuportabilă din causa sarcinilor grele, ce le impune statul cu legiuirea de imposite, apoi exploatarea din partea capitaliștilor, carĭ nu lasă micului industriaș și țĕran nicĭ bucățica de pâne.

S'a întêmplat însĕ la acest congres încă un lucru, pe care ḑiarul „D. T. F. U." îl apreciéză pe cum urméză:

Cine ar fi credut, că la o asemenea ocasie se va desfășura o luptă contra naționalităților și chiar cotra limbei materne a unui numĕr însemnat dintre cei ce participau la congres?

Românii și Sêrbii, până acuma nu prea erau representațĭ la aceste congrese. La congresul din acest an însĕ s'au presentat în numĕr considerabil și părea de sine înțeles, că și ei sĕ vorbéscă în limba lor, pentru a se puté înțelege, cum s'a făcut până acuma în limba germană și maghiară. Ți-ai găsit! Românii vrênd sĕ ia cuvêntul, se înțelege *în limba lor*, pentru a-șĭ puté esprima ceea ce aveau de gând sĕ spună, *li s'a interdis* acésta din partea poliției, pe motiv, că nu se anunțase la poliție, că se va discuta și în acéstă limbă!

Agitația contra naționalităților, lupta contra limbei materne a altor naționalitățĭ, cade acuma ca o bombă în mijlocul masselor poporale, ér massele se ațĭță la rĕsvrătire în potriva șovinismului singur „mântuitor."

Este adevĕrat, că nu s'a anunțat la poliție, că se va discuta și în limba română și că prin urmare poliția „nu s'a îngrijit, sĕ aibă interpret." Dar décă representanții autorității, carĭ erau de fațĭ nu cunosceau (?) limba românéscă, ne mirăm cum de au permis a discuta în limba germană ba chiar sĕ se deschidă congresul în acéstă limbă, fără sĕ se témă de stafia „pangermanismului".

Căcĭ, anunțându-se congresul, nu s'a declarat de loc în care limbă se vor urma discuțiunile și de aceea ne mirăm cum de nu s'a interdis și discuțiunea în limba germană, pe motiv, ca cine vré sĕ ia aicĭ cuvêntul, trebue sĕ învețe întâiŭ unguresce, orĭ sĕ jóce pantomimă.

Décă avem însĕ în vedere, că numeroșii delegațĭ românĭ și sêrbĭ au făcut spese marĭ pentru a-sĭ îndeplini misiunea, apoi, că și aceștĭ ómenĭ plătesc din greu birurĭ, ér în schimb sĕ n'aibă nicĭ dreptul de a vorbi unii ca alții în limba lor; décă avem mai departe în vedere, că nu esistă lege în Ungaria, care sĕ interḑică vorbirea în diferite limbĭ: atuncĭ de sigur vom înțelege amărăciunea de care au fost cuprinșĭ respectivii, după acea mĕsură polițienéscă.

Ḑiarul german din Timișóra critică fórte aspru mĕsura poliției din Timișóra, mĕsură luată sub regimul lui Szell, care se lăuda cu „legea, dreptul și dreptatea", și promite a reveni într'un alt numĕr.

Ludovic Mocsary

despre cestiunea naționalităților.

— Urmare. 7.* —

...In a urla cu lupii șovinismului: ĕtă în ce îșĭ caută și-șĭ află partidul dela putere menținerea sa față cu tóte îndoelile, ce se pot ivi în jurul renumelui sĕu patriotic. Cine nu-șĭ aduce aminte de ciocnirile, ce s'au ivit atât de adese-orĭ în dietă între deputații naționalităților și între ei (cei din partidul liberal), dér mai ales cu Coloman Tisza. Era fórte clară tendența lui Tisza, ca negarea principiilor ce le mărturisia mai înainte, sĕ facă sĕ se uite chiar și de aceia, carĭ îl condamnau în chipul cel mai hotărît.

Dér ministrul president Desid. Banffy! El a întrecut pe maestrul sĕu. Cu naționalitățile șĭ-a făcut el școla practică și șĭ-a câștigat reputația de „energic", care l'a ridicat în urmă la cele mai înalte posiții în stat. Urmând principiului, că puterea trebue menținută cu mijlócele cu carĭ ai câștigat'o, a făcut alegerĭ energice și energic a vrut sĕ tracteze cu pactul dela Ischl și cu comedia teritoriului vamal separat. Dér când în cele din urmă opinia publică a fost totușĭ de părere, că s'a umplut paharul și când în urma acésta a cădut de pe arenă, el (Banffy), drept reabilitare ulterióră, a inventat formula șovinismului. Nu se póte nega, că pentru acéstă invenție n'a fost desaprobat, ba până la óre-care grad i-a succes sĕ se espieze.

Șovinismului are sĕ-i mulțuméscă partidul dominant și câștigarea mijlocului de putere cel mai principal întru oprimarea autonomiei. Când s'a adus la 1870 legea privitóre la regularea municipiilor, ce s'a duplicat la 1886 prin altă lege, care a mărit puterea fișpanilor, motivul adevĕrat a fost *înfrînarea naționalităților* Acésta se sciea, deși nu s'a lăudat nimenĭ. Prin acésta s'a într'aurit hapul amar, nimicirea strĕbunei instituții. Partidul de la putere a incassat resultatul pentru scopurile sale de putere și astfel s'a pus coperișul clădirei marei lige de interese.

In chipul acesta utiliséză partidul dominant cestiunea naționalităților, șovinismul maghiar. Un sprijinitor credincios îșĭ află el în pressa periodică, și încă fără distincție de partid. Pressa opozițională servesce inconscient partidul guvernamental. Pressa nóstră abia décă se ocupă cu pressa naționalităților, nu publică traducerĭ din ea, nu se demite în discuțiunĭ seriose cu ea. Publică scirĭ și notițe, dér ele au mai mult timbrul defectuosității și al tendențiosității, credênd a face o plăcere Maghiarilor, că ĕtă: érășĭ au mai prins un trădător de patrie. Toțĭ îșĭ ascut limba asupra naționalităților, cestiunea naționalităților este aceea bucată de postav, din care cu toții îșĭ croesc petece pentru haina găurită a patriotismului lor.

Cum tractéză publicistica nóstră cestiunea naționalităților? Lucru firesc, că nu se póte face un conspect din miile de articole apărute, și abia décă ar fi posibil sĕ caracterisezĭ în general cuprinsul și tonul lor. Drept caracterisare însĕ doresc a mĕ ocupa cu două articole din publicistica nóstră; amêndouĕ sunt tipice și amêndouĕ sunt luate din ḑiare cu vadă.

(Va urma).

*) A se vedé n-rile: 251, 252, 255, 256, 257 și 260.

SCIRILE ḐILEI.

— 28 Noemvrie v

Carte confiscată — neconfiscată. Am amintit despre cartea lui Kalmár Antal, care cuprindea espresiunĭ cualificate de procuror drept crimen laesae Majestatis, în urma cărora autorul a fost dat în judecată, ér contra operei lui s'a publicat ordin de confiscare. Poliția din Budapesta, presentându-se mai deunăḑĭ la o librărie de frunte din acel oraș, arătă o țidulă, pe care stătea scris, că în librărie trebue sĕ se afle 6 exemplare din cartea lui Kalmár. — „Nu le mai am", rĕspunse librarul. — „Unde sunt?" — „Le-am vêndut". — „In numele legii te somez sĕ-mĭ comunicĭ numele mușteriilor, carĭ țĭ-au cumpĕrat cartea". — „Cu plăcere": Esc. Sa d-l Col. Szell, Esc. Sa d l Alex. Plosz, Esc. Sa d-l Wekerle, Sándor Iozsef preș. Curții de apel din Pesta, Blaskovics, preș. Curții de apel din Cincĭ Bisericĭ și Madarasi Beck Nandor, directorul Curții de compturĭ".

A treia ḑi după perchisiția acésta s'a publicat în „Monitorul polițienesc" (Rendöri Közlöny) un ordin al judecătorului de instrucție, că numita carte nu mai trebue confiscată de la particularĭ.

Așa spun foile ungurescĭ.

Cercetarea contra lui Nessi. Deputatului Nessi, care a fost citat Joia trecută în fața juriului de onóre a brigadei 79 de honveḑĭ, i-s'au pus următórele 6 întrebărĭ: 1) „Este adevĕrat că în Clușiŭ, cu ocasiunea serbărilor regelui Mateiŭ, în presența archiducelui Iosif August, tinerimea a pus la cale o demonstrațiune, și că d vóstrĕ ațĭ luat parte la ea?" — Nessi a rĕspuns la acéstă întrebare identic, cum a espus lucrurile și în cameră. — 2) „Este adevĕrat, că cu ocasiunea demonstrațiunii ațĭ fost bruscat de către polițiștii călărĭ!" — Nessi rĕspunde negativ. Președintele cetesce raportul poliției din Clușiŭ în care polițistul Mina declară, că el a fost acela, care a bruscat pe Nessi, ér un al doilea polițist afirmă, că a vĕḑut pe Nessi sculându-se de jos cu capul gol. — Nessi négă. — 3) „Este adevĕrat, că d-vóstră ațĭ însultat poliția, când acésta a șarjat tinerimea?" — Nessi rĕspunde, că din contră el a fost acela, care a avertisat tinerimea, sĕ fie calmă. 4) „Este adevĕrat, că un polițist v'a ḑis: „Nu este cuviinciios, ca un deputat, sĕ se pună în fruntea unei asemenea demonstrațiunĭ," și d-vóstrĕ n'ațĭ cerut satisfacție pentru aceste cuvinte?" — Nessi negă. Décă ar fi audit așa ceva, i ar fi tras respectivului o palmă. — 5) „Credețĭ, că e compatibil cu demnitatea unui ofițer, de a se pune în fruntea unei masse de ómenĭ, carĭ demonstréză și care trebuie sĕ fie împrăsciată de către poliție?" — Nessi: Décă n'așĭ crede, atuncĭ nu așĭ fi făcut, ce am făcut. Demonstranții erau studențĭ și elevĭ. — A șésea întrebare a fost pusă relativ la aceea, décă cele depuse de dênsul au fost corect scrise și décă are de făcut vr'o observare.—Nessi rĕspunse, că trecutul sĕu de 16 anĭ, ca ofițer în reservă, este o dovadă, că el întotdéuna a sciut ce datoresce onórei sale de ofițer.

Intr'o adresă trimisă comisiunei de onóre, Nessi arată, că el a fost învitat sĕ participe la demonstrație de către d-nii Incze E. Gyula și Wasserstrom Mihaly, stud. jur. și Laurenzi Peter cand. de pro-

fesor, ér ca martorĭ pentru aceea, că n'a fost bruscat de poliţie, se referă la Máthé Ianos, Wisky Tibor şi Egyed Laszlo stud. jur. şi la Spanyol Hugo cand. de advocat.

Un regiment fără şef de onóre. In armata austro-ungară sunt şése regimente, carĭ n'au şef de onóre. Intre acestea se numĕră acum şi regimentul nr. 63 din Bistriţa, care până acuma purta numele marelui duce rusesc Paul Alexandrovicĭ. Acesta, în urma căsĕtoriei sale cu o fată din popor, a fost lipsit de tóte onorurile militare şi a perdut şi şefia regimentului din Bistriţă. Se citéză încă un asemenea cas, întêmplat cu regele Milan al Serbiei, care însĕ n'a fost *lipsit* de acéstă onóre, ci a renunţat de bună voie (!) la şefia regimentului 97.

Bandă de ţiganĭ arestată. In luna Octomvrie s'a stabilit în comunele de pe Valea Bărgăului 7 familii de ţiganĭ, carĭ se constituiră în bandă de hoţĭ şi spărgeau şi furau în diferite comitate. După o spargere mai recentă făptuită în Reghin, gendarmii din Borgoprund i-au surprins şi arestat tocmai când îşĭ împărţiau prada. S'au găsit la ei multe obiecte preţióse de aur şi argint. Ţiganii îşĭ aştéptă judecata în temniţa din Bistriţă.

Mórtă în cosciug. O fată frumósă dintr'o familie fruntaşă din Moşon venì într'o ḑi acasă şi se plângea, că e bolnavă. Peste câteva césurĭ murì Medicul constatà mórtea şi fata fù pusă pe catafalc într'o odaie rece. Călugăriţele, carĭ veghiau lângă dênsa au constatat, că corpul fetei nu se înţepenise. Cercetându-se lucrul s'a aflat, că fata nu era mórtă, când a fost pusă în cosciug, dér că a murit după aceea de frig.

Cincĭ ḑile neîngropat. In oraşul Szentes trăia bĕtrânul Rácz Sandor. La bĕtrâneţe a trecut la legea nazarineană şi era atât de fervent adept al acestei legĭ, încât a lăsat cu limbă de mórte, că pe el sĕ nu-l înmormênteze după altă lege. Murind însĕ acuma, familia a avut mare bucluc cu înmormêntarea, pentru-că nicĭ o confesiune nu voia sĕ-l priméscă în cimitirul sĕu. Cincĭ ḑile au colindat de la o confesiune la alta, însĕ fără resultat. In sfîrşit începênd a întra cadavrul în putrefaţcie a fost înmormêntat fără ceremonie religiósă.

Mort în tren. In ḑiua de 9 Decemvrie a murit subit un om într'un vagon de cl. III între staţiunile Saágh şi Timişóra. Cadavrul a fost transportat la casa mortuară din Timişóra, unde s'a constatat, că decedatul este identic cu comerciantul de sticlărie Carl Schmitz din Biserica-Albă. Nenorocitul a fost lovit de apoplexie.

Rectificare. In schiţa biografică despre Dr. Ioan Raţiu, publicată în numĕrul nostru de Dumineca, s'au strecurat două greşelĭ. anume: Pronunţiamentul s'a făcut la *1868* nu la 1867, ér petiţiunea Românilor presentată de Raţiu, are datul *31 Octomvrie 1866* şi e subscrisă de metropolitul Şuluţiu şi cei 1493 ér nu datul de 1900, precum din greşală s'a tipărit.

Avis. De órece **Calendarul Lumea ilustrată** împlinesce 10 anĭ de esistenţă, va apare la 30 Noemvrie, ca ediţie festivă. El va conţine peste 300 de ilustraţiunĭ splendide şi un text fórte interesant. Se află de vênḑare la librăria Ciurcu Braşov.

La cestiunea invĕţătorilor din Sĕlagiu.

(Continuare.)

„Bunăvoinţa onoratului cler“ faţă de statul învĕţătoresc—onóre esceptiunilor—a lipsit în cele mai multe locurĭ, din singurul motiv, că învĕţătorii conscii de misiunea lor, nu au fost aplecaţĭ a arăta atâta *„servilism“*, cât a pretins clerul dela ei. De aicĭ s'au născut apoi aprópe în fiecare comună, frecările dintre preot şi învĕţător şi urmarea a fost de regulă aceea, că domnii preoţĭ pe nesciute au lucrat între popor în contra intereselor învĕţătorilor, împedecând înbunătăţirea salarelor şi adaugerea quinquenalelor, prin ce poporului îndată i-s'a dat în mână arma cea mai puternică de a agita contra dascălului.

Vĕdêndu-le acestea mulţĭ dintre învĕţătorii cei bunĭ, săturaţĭ de atâta *„bunăvoinţă părintéscă“*, s'au depărtat din Sĕlagiu, ér alţii au trecut în serviciul statului şi au mai trecut în pensiune — aşa încât astăḑĭ aprópe 2 din 3 părţĭ a învĕţătorilor Sĕlăgenĭ sunt ómenĭ fără nicĭ o pregătire pe acésta carieră. Aceştia apoi se îndestulesc şi cu plată puţină şi pe lângă aceea sciu sĕ fie şi *„supuşĭ“*, în tocmai precum pretinde „bunăvoinţa părintéscă“. In Sĕlagiu unde înainte de acésta cu 15—20 anĭ aveam flórea învĕţătorilor aprópe în tóte comunele, — astăḑĭ avem între învĕţătorĭ, carĭ mai 'nainte au fost: faur, lemnar, morariu, cismariu, biriş şi căprariu sătesc. (Séu dóră nu e drept d-le „Măgureanu“?) C'un cuvênt măeştri şi ómenii carĭ urîndu-şĭ ocupaţiunile lor de mai 'nainte s'au făcut dascălĭ în Sĕlagiu, adăpostindu-se sub umbra „bunăvoinţei părintescĭ“. Cu ast-fel de învĕţătorĭ, cum va înainta causa învĕţămêntului nostru? Despre acésta domnul Măgureanu et consortes se fac a nu sci nimica numai a ţipa trăsnete şi fulgere prin foi asupra celor ce strigă; — de sub „bunăvoinţa părintéscă“ merge ca în chor!

Dér spre ilustrare vom mai aminti numai vr'o câte-va casurĭ concrete, carĭ ne vor da o lumină adevĕrată despre desgustarea statului învĕţătoresc în relaţiunile cu on. cler. La acest loc trebue sĕ o spunem, că: nevoind a pune şi mai mult oleu pe focul deja aprins, vom desvĕli numai câte-va specimene din viéţa nóstră plină de tragedii. Sĕ vedem:

Ilie *Păuşanu* fost învĕţător în *Badon* pe motivul, că-şĭ cerea plata regulat, poporul în aşa mĕsură a fost iritat în contra lui, încât într'o nópte de tómnă prin o parte din coratorĭ, senatorĭ şi popor în mod chiar barbar a fost *aruncat afară* din casă, dimpreună cu familia şi tot mobiliarul, ce-l avea, şi ca nu cum-va sĕ se pótă trage peste nópte în chilia şcólei, poporul a închis uşa şi a luat ferestrile de la casă; ér sĕrmanul dascăl şi familia în cap de nópte au trebuit sĕ dórmă în uliţa satului. De aci apoi a căpĕtat un morb din care nu s'a mai putut vindeca în vecĭ şi aşa trecênd la cele eterne, a lăsat în urma sa o vĕduvă şi 3 copii orfanĭ.

Nu acusăm cu acésta tragică întêmplare pe nimene şi numai atâta avem de observat: că pe cei chemaţĭ nu i-am vĕdut sĕ i fi sărit în apĕrare, căcĭ era vorbă numai de un dascăl.

Petru Epure, fost învĕţător în *Sîg*, a fost pus sub cercetare disciplinară tot pentru lucrurĭ de nimica şi în special pentru neplăcerĭ iscate între el şi preotul local. Şi óre ce a fost punctul cel mai grav în acusa adusă în contra lui?... *Că nu propune cu succes limba mughiară în şcólă.* Acésta acusă s'a ţinut până la înaltul ministeriu de culte, de unde s'a şi rênduit cercetarea disciplinară.

Victor Cătană, fost învĕţător în *Vălcăul-Roman* (şi acum fugărit de „bunăvoinţa părintéscă“ în alte părţĭ) a fost acusat tot în feliul acesta! Ba prin mânĭ „binevoitóre“ i-s'a pus în archivă nisce cărţĭ oprite, „Memorandul“ şi „Replica“, apoi preotul local a mers şi a făcut în contra lui arătare la pretura cercuală. De acolo apoi a eşit asupra învĕţătoriului („daco-român“) fostul fisolgăbirĕu înflăcărat de zelul ce-l caracterisa, cu 8 gendarmĭ.

Intr'o ḑi de către séră încunjurând casa bietului învĕţător, fisolgăbirĕul a poruncit, ca 2 gendarmĭ sĕ-l aresteze, sĕ-l scótă din sînul familiei sale şi sĕ-l ducă la casa comunală ér cei lalţi 6 gendarmĭ, cu fisolgăbirĕul, au început a mutucuzli tótă nóptea prin tóte uneltele învĕţătoriului, punênd ast-fel şi familia învĕţătoriului în cea mai mare spaimă; dér din norocire neaflând nimica din ceea-ce căutau, învĕţătorul a fost liberat către diminéţă, adresându-i-se din partea fisolgăbirĕului cuvintele acestea: „bun noroc ai, că n'am aflat nimica, că de aflam, îndată te tocam în cap fără de nicĭ o lege“.

Étă „bunăvoinţa părintéscă“! Şi pentru acésta faptă nu i-s'a clătit d-lui preot nicĭ un fir de pĕr, de şi despre acésta au sciut toţĭ mai marii noştri.

Axente Ursu, fost cândva învĕţător în Recea, a servit acolo în pace şi linişte 16 anĭ de-arêndul, dér venind apoi ca preot acolo un om mai „modern“, care a fost servit şi la miliţie cu gradul de corporal, l'a luat la „abrichtung“ şi pe bietul *Ursu* şi atâta l'a abrichtuluit, păn'ce a căḑut într'un morb de supĕrarea mare ce l'a cuprins, care s'a sfîrşit apoi cu încetarea lui din viéţă.

Urmându-i apoi în oficiu lui *Ursu* alt învĕţător, şi pe acesta a început a-l persecuta „bunăvoinţa părintéscă“. Dér fiind acesta mai tenace, om care nu se sparie de umbra lui, şi aşa nesciind cum sĕ-l teroriseze mai nimerit, — odată eşind din s.-ta biserică preotul a declarat poporului cu tótă solemnitatea următórele:

„Ómenĭ bunĭ, eu cu acest învĕţător de adĭ înainte nicĭ-odată nu voiŭ mai servi altul, că nu-l pociŭ vedé în ochĭ de urît“ (cugetând că pe acésta cale va puté irita poporul ca şi în trecut).

Poporul cuminţit din păţaniile lui *Ursu* i-a rĕspuns: „D'apoi, d-le părinte, n'avem ce face, — décă nu voiescĭ a sluji cu d-lui, vei merge acolo, unde sĕ nu te întêlnescĭ cu d-lui; ér d-lui va rĕmâné cu noi“.

Vĕdêndu-se apoi blamat cu alternativa pusă poporului, s'a strămutat în altă parochie, unde şi acum nu póte sĕ trăiéscă cu d-lui mai mult de un an nicĭ un învĕţător, ci se tot pĕrîndéză spre dauna spirituală a bunului popor, ce locuesce în acea comună.

Acestea şi multe altele de felul acesta sunt adevĕratul fond al neînţelegerilor dintre On. cler şi învĕţătorĭ.

Inteligenţa nóstră mirénă în mod necorect a fost trasă în acéstă afacere de „bunăvoinţa on. cler“. Noi dascălii Sĕlăgenĭ, tot-déuna am fost şi suntem cu cea mai mare reverinţă faţă de inteligenţa nóstră, deórece scim apreţia bunăvoinţa ei arătată faţă de noi prin fapte măreţe şi demne de respectul întregei lumĭ românescĭ.

Ce am ḑis noi în „Szilagy“? Am ḑis, că apăsătorii noştri „fără a-se gena de inteligenţa nóstra, încă în vederea aceleia ne năcăjesc fără de nicĭ o vină mai importantă.“ Atâta am afirmat şi nimic mai mult. Ceea-ce am spus noi aşa-dér nicĭ la un cas nu este vătĕmare şi décă totuşĭ onorabila nóstră inteligenţă s'ar simţi vătĕmată prin ceva — pe acésta cale o rugăm a primi scusele nóstre

După acestea sĕ ne permiteţĭ a reveni, pe scurt numai, la casul cel mai recent, care a dat prilej articolului nostru apărut în „Szilagy“.

(Finea va urma.)

NECROLOG. Subscrişii cuprinşĭ de adêncă durere facem cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor si cunoscuţilor noştri trista veste despre trecerea la cele eterne a scumpului şi neuitatului şi mult iubitului nostru soţ, părinte adoptiv, unchiŭ şi cumnat **George Pop Grideanul**, fost pretore şi prim pretore al cercului Bran, Şercaia şi Arpaş, magistru postal, notar cercual, membru al congregaţiunei comitatului Făgăraşiŭ, membru al Asociaţiunei etc. etc. care după o grea şi lungă suferinţă în etate de 68 anĭ şi în al 30-lea an al fericitei sale căsĕtorii, împărtăşit fiind cu sfintele taine ale muribunḑilor, şĭ a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului în 8 Decemvrie 1902 la 8 óre diminéţa. Rĕmăşiţele vrednicului şi scumpuluĭ defunct se vor depune spre odihnă eternă în cimiteriului bisericei gr. cat. din Comăna inferióră, Mercurĭ în 10 Decemvrie 1903 st. n. la 1 óră p. m. Fie-i ţĕrâna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Comăna-inferióră, în 8 Decemvrie 1902. Maria Pop Grideanu născ. Clococén soţie, Olimpia Clococeanu mărit. Tătoiu, ca fică adoptivă. Beniamin Clococeanu, comerciant şi soţia Elena, George Clococénu func. c. f. r. şi soţia Maria, George Preotescu comerciant şi soţia Elisa născ. Clococeanu, Ioan Moşoiu sergent maj. c. reg. şi soţia Victoria născ. Clococeanu, ca cumnaţĭ, şi alţĭ numeroşĭ verĭ, verişóre, sócră, nepoţĭ şi nepóte.

ULTIME SCIRI.

Viena, 11 Decemvrie. Scirĭ sosite din Bucurescĭ spun, că în cercurile diplomatice de acolo se afirmă, că *Ţarul Nicolae va face în primăvara viitóre o visită regelui Carol la Sinaia.*

Diverse.

Bibliotecile în China. S'au fondat de curând în cele mai marĭ oraşe din China bibliotecĭ după modelul celor carĭ funcţionéză în Europa. In aceste bibliotecĭ s'au grămădit mai cu sémă cărţĭ traduse în limba chinesă relativ la tot ce este europén. Aprópe tóte cărţile religióse, catolice şi protestante se găsesc în aceste bibliotecĭ. In proclamarea pe care vice-regii şi guvernatorii provinciilor cerescului imperiu le-au afişat pe aceste bibliotecĭ găsim următórele: „Cei carĭ vor ceti în aceste bibliotecĭ, trebue sĕ se păzéscă împotriva ideilor instituţiei formei republicane, care se practică în lumea de astăḑĭ mai cu sémă în America. Cât despre cărţile oficióse catolice séu protestante, cetitorii sĕ scie că sunt liberĭ sĕ urmeze séu nu acele precepte.“

Distanţa stelelor. Sunt prea puţinĭ muritorĭ, carĭ au obiceiul sĕ privéscă stelele, afară numai de astronomĭ, de poeţĭ sentimentalĭ şi de îndrăgostiţĭ.

Şi cu tóte astea sĕ petrec multe lucrurĭ interesante în codrul nesfîrşit de stele.

Sunt unele, carĭ abia acum se nasc, sunt altele cum e de exemplu sórele nostru, stéua de care ţinem noi, care e în tótă vigórea lui, sunt altele carĭ îşĭ dau ultima strălucire chiar sub ochii noştri, sunt în sfîrşit altele, carĭ se aprind, carĭ incendiéză cerul, întunecă lucéfărul cu razele lor, apoi se sting pentru vecĭnicie.

La ce distanţă plutesc aceste nenumĕrate corpurĭ cerescĭ?

E fórte interesant pentru noi sĕ scim acest lucru, bine înţeles după însemnătatea atâtor pasiunĭ de pe pămênt.

Sirius cea mai mare stea de pe cerul de iérnă şi pe care orĭ-cine o póte vedé în aceste sĕrĭ spre sud, are nevoie 20 de anĭ pentru a-şĭ trimite lumina ei până la noi, cu tóte că lumina face 280.000 kilometri pe fiecare secundă.

De la stéua Capella, lumina ne vine de abia peste 70 adecă vedem acea stea aşa cum era acum 70, de anĭ, şi décă în momentul acesta s'ar stinge, copiiĭ séu strănepoţii noştri de abia ar remarca stingerea ei.

Dér nu acestea sunt cele mai îndepărtate, sunt altele de la carĭ ne vine peste 100, 200, 500, 1000, 3000 şi chiar 10.000 de anĭ.

Aşa că cerul întreg pe care'l vedem acum, nu e cerul actual, ci cerul de acum 100, 1000 şi 10.000 de anĭ.

Literatură.

Din composiţiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu*, tipărite şi edate în ediţiunĭ poporale de d-na Marióra *Raţiu* născută Porumbescu, se află de vênḑare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare“ cu două vocĭ, *„Hora Prahovei“*, *„A căḑut o rază lină“* cu voce, *„Fluturaş de nópte“* polcă. *„Frunză verde mărgărit“* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei“* polca mazurca, *„Fata popii“* cânt poporal. Fie care bucată costă 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iaşene“* vals, 1 cor. 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu“*, *din opereta „Crai nou“* 3 cor. şi *Ouvertura din opereta „Crai nou“* 1 cor. 50 banĭ plus 10 banĭ porto.

A apărut *„Almanachul“* societăţii *„Petru Maior“* Budapesta 1901 cu un conţinut bogat şi ilustrat. Format 8^0 cu 144 paginĭ. *Preţul 4 coróne.* Se află de vênḑare la Tipografia *A. Mureşianu* cu preţul indicat, plus 35 banĭ porto.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***

Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arětat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ, Preţul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitu curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa", interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiu. Broşura conţine şi doue portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu", apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d-l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentullui Iancu. Preţul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banĭ porto

„Pintea Vitézul", tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunĭ şi istorisirĭ din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 banĭ. plus6 banĭ porto.

„Românul in sat şi la óste". Acesta este titlul unei noue cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Pacăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„David Almăşianu", schiţe biografice de *Ioan Popea*. Broşura acésta, presentă şi multe momente de insemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal", studiu psihologic poporal de *I. Paul*. Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie *Porumbescu*. Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Cărţĭ pentru comercianţĭ şi funcţionarĭ de banca:

Introducere în contabilitate şi contabilitatea înpartidă simplă, de I. C. Panţu. O carte bună pentru a învěţa cu uşurinţă contabilitatea Paginĭ I—VIII + 213. Preţul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondenţa comercială" de *I. C. Panţu* Conţine modele de circulare, scrisorĭ de informaţiunĭ, recomandaţiunĭ şi acreditive: scrisorĭ în comerciul cu mărfurĭ, comisiune şi espediţiune; cestiunĭ cambiale. afacerĭ cu efecte, monede, cupóne etc. Preţul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea duplă, de *I. C. Panţu*. Acéstă broşură conţine: *afacerile de credit cambial şi afacerile de bancă.* Preţul broş. 2 coróne (+ 10 banĭ porto).

Un capitol din *Contabilitatea duplă* de *I. C. Panţu.* Tracteză principiile contabilităţii duple ilustrate cu diferite esemple. Preţul 1 cor. (+ 10 b. p.)

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor curente de *I. C. Panţu.* Arată calcularea intereselor pe anĭ, pe lunĭ şi pe ḑile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate amĕnunţit. Preţul 80 b. (+ 10 b. porto.)

Infocata şi nenorocita dragoste a lui Filarot şi Antusei, o povestire fórte frumósă în versurĭ, păstrată din batranĭ. Preţ. 24 b pl. 3 porto.

Prosă şi versurĭ fabule de Gr. M. Alexandrescu preţul 30 b. plus 5 b porto.

Cu vêrful peni, scrieri satirico-humoristice de Antoniu P 1 Cor plus 10 b. porto.

Poesii de Vasile Ranta Butioescu. Ediţiunea „Amicului Familiei" Preţul 1 cor. 20 b plus 10 b porto.

Umbre şi luminĭ poesii de Em. *Părăianu*, cor. 2·50 (porto 20 b.)

Asupra situ[illegible]ei, articoli şi foişóre de Ioan A. Lape[illegible] 40 b. pl. 10 b. porto)

Istoria legii noue scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus [illegible] Cu aprobarea Prea veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. Pretul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Influinţa francesă în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iaşĭ Cu 50 b. + 5 b. porto.

Pribeag, ediţia IIă de Ioan Iosif Sceopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Scriitorĭ, cetitorĭ şi criticĭ de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b porto.

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Călindarul Plugariului.

A apărut şi se póte procura de la tipografia *A. Mureşianu* — Braşov, **„Călindarul Plugariului"**. Preţul, cu porto, **25 cr.** (50 banĭ).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicĭnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor şi cele poştale, scala timbrelor, Mĕsurile, tîrgurile din Ardeal şi Ungaria şi lista advocaţilor românĭ.

In *partea literară* vedem portretul bine reuşit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Se-l urmăm"). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cincĭ într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moş Radu, Legenda pămêntului şi a muncii, de Dim. Dan. „Al mai tare om din lume" (poesie în dialect bănăţenesc) de regretatul tînĕr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este şi în acest an bine representată prin următórele articole: „Duşmanii economiei" de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor" de A. Boldor, „Causele de ce sĕmĕnăturile sunt rele" de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăcióse pomilor şi viilor", „Ce plătesce banul şi cum îl cruţăm noi?"

După partea economică urmeză pe mai multe paginĭ diferite *„poveţe"*, apoi „Diverse" şi în fine „Anecdote şi Glume".

Ca adaos sunt şi anul acesta o mulţime de anunţurĭ.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Decemvre n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120 35
Renta de coróne ung. 4%	:9 80
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2$%	90 80
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	97.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	199 —
Bonurĭ rurale croate-slavone	156.75
Impr. ung. cu premii	101 05
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	100.95
Renta de argint austr.	120.70
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de aur austr.	92 15
Losurĭ din 1860.	151.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.50
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	701.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	669 —
Napoleondorĭ	19.09
Mărcĭ imperiale germane	117.05
London vista	239.40
Paris vista	95 $22^1/_2$
Rente austr. 4% de coróne	95 10
Note italiene	—.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 11 Decemvre n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

ANUNCIURI
(inserţiuni şi reclame)

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans."